

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošljajo uredništvu lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasilo koroških Slovencev.

Velja

za celo leto . . . . . K 20.—
» pol leta . . . . . » 11.—
» četrt » . . . . . » 6.—
» 1 mesec . . . . . » 2.—
za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v, med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v, za parte, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v za besedo; debelo tiskano 60 v vsakokrat; minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravništvu 3 K posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvu lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 6. oktobra 1920.

Št. 62

Naša barva je bela!

Pustite belo glasovnico celo!

Glasujte vsi belo!

Pretrgajte zeleno glasovnico na dva dela in dajte obe v kuverto!

Opomin koroškim Slovincem za plebiscit.

(Spisal dr. Lambert Ehrlich,

izvedenec za koroške Slovence na mirovni konferenci v Parizu.)

(Konec.)

V zadnjih letih pred vojno jim je posebno blazni filozof Nietzsche vbil v glavo, da so Nemci gosposko pleme, pleme moči, ki ima božji poklic drugim zagospodovati, in sploh ves svet prenoviti v nemškem duhu. Svet je bolan, manjka mu nemškega duha, ki je božji duh. Zgodovinar Weit pravi: Nemško pleme je izvoljeno pleme že od svoje zibelke, ki ni dobilo ničesar od drugih narodov, a drugim vse dalo. Geroin trdi, da je edino slovstvo, ki je kaj vredno, nemško. Adolf Lasson izjavlja pred vojno: V moralnem in duševnem oziru smo mi Nemci brez vsake primere. Knez Bülow izjavi: Mi Nemci smo najbolj učeni narod na svetu. Ernest Ladvice trdi: Tri stopnje civilizacije šteje človeški rod: grško, rimsko, nemško. — Polagama so začeli trditi, da je ves človeški napredek v zgodovini, kar je bilo lepega in dobrega, prišlo od Nemcev. Zgodovinar Mayr trdi z vso resnobo, da je sv. Bonifacij le v Nemčiji postal to, kar je bil, in je od Nemčije ven pokristjanil Anglijo, ne pa narobe. Ponemčeni Anglež Chamberlain pride do zaključka, da so vsi junaki, svetniki, veleumi nemškega izvora. Sv. Frančišek Asiški, Dante, Shakespeare, slikar Rembrandt, Ivanka Devica Orleanska so torej nemškega duha. — Končno je Nemcem veljala kultura in civilizacija toliko kot nemštvo samo. Nemštvo je kultura in kultura je nemštvo. Nič se ni čuditi, če je cesar Viljem II. imenoval Nemčijo „srce sveta“ in „sol zemlje“.

V Nemčiji je začela polagama nastajati nova vera. Hegel je začel trditi, da je nemška država razodetje najvišjega Boga in da je treba to državo častiti. Bog se javlja v nemški rasi, to je „stari dobri nemški Bog, ki je dal železo rasti“. Nemško ljudstvo ima pa poklic od Boga, da ga prekvasi z nemštvom.

Nemci so z eno besedo napravili v nebesih tiho hišno revolucijo. Dali so pravega Boga, krščanskega Boga ljubezni, usmiljenja, pravice v penzijo, in na njegovo mesto postavili nemštvo, nemško moč, nemško državo. Ta Bog je bil posebljena moč in trdost! — „Slabost“ je največji politični greh, to je greh proti svetemu duhu politike. Ta nova nemška vera je bila pred vsem protikrščanska in pred vsem protikatoliška.

Nastopil je potem mož Viljem II., ki je ta program nemštva hotel uresničiti! Nemštvo, to

božje razodetje na zemlji, je treba razširiti po vsem svetu! Treba je svet, ki je popolnoma pokvarjen, rešiti. On je čutil za odrešitev nebeški poklic. Ker je pa svet tako glup, da noče radevolje vsako nemško zdravilo v se, mu je treba to nemško kulturo v glavo vbiti s krvjo in železom.

Začela se je torej svetovna politika v največjem slogu. „Naše oboroženje ima namen uresničenje naše svetovne politike!“ — je izjavil poslanec Erzberger leta 1912.

Seveda vse to v božjem imenu. Bernhardi izjavlja, da je namen božje previdnosti, da Nemci civilizirajo svet. Saj so vendar Nemci pravi izraz moderne kulture. „Tako v Bogu izbrano ljudstvo ima pravico, kakor nekdanji Izraelci, ki so vzeli po božjem nalogu Kananejcem zemljo, da vzamejo sosedom to, kar je Nemcem potrebno“, pravi Fryman. „Mali narodi nimajo nikake pravice do lastnega življenja. Priti mora do neke likvidacije celega sveta, kakor je to vsako stoletje enkrat“, je izjavil Bülow v državnem zboru leta 1899.

Pride še bolj točno. Maks Harden izjavlja 29. julija 1911. v „Zukunft“: Da pripade Maroko Nemčiji, da morajo nemški topovi v Egipt in v Indijo, nemške čete na mejo Algerije.

Samo Nemčija je zdaj v stann „organizirati“ svet na novi podlagi. Zakaj? Ostwald tako-le dokazuje: Med našimi sovražniki so Rusi še v stanju divjih tolpe, Francozi in Angleži so pa s svojo kulturo tam, kjer so bili Nemci pred 50 leti.

Preustrojitev sveta naj bi obstajalo v tem, da bi se nemška vlada raztegnila od Calais do Rige, da bi zavladovala nad Holandijo, Belgijo, Švico, Balkanom, Turčiji, Malo Azijo do Bagdada. To ozemlje bi merilo 4 milijone km² in 200 milijonov prebivalcev. V ta namen pa je bilo potrebno pet velesil uničiti: Anglijo, Francijo, Rusijo, Avstro-Ogrsko in Italijo kot velesile. Mali narodi: Holanci, Belgijci, Poljaki, balkanski narodi naj bi se sukali krog Nemčije, kakor planeti krog solnca.

Vsi merodajni krogi v Nemčiji so vedli, da pride do vojske. Trenutek vojne je določil cesar Viljem leta 1914. Zakaj? Nekaj se je zgodilo leta 1913., kar je bilo Nemčiji silno na poti:

Avstrija in Nemčija sta sklenili že leta 1909, da mora Srbija biti izbrisana kot država iz zemljevida. Leta 1913. so bili Nemci tisti, ki so našuntali Bolgarijo, da je 17. junija napadla svoje doseданje sobojevnike Srbe. — A zgodilo se je te, kar Nemčija ni pričakovala. Bolgari so bili tepeni in v Bukareškem miru se je ustvarila Velika Srbija.

Novo balkansko zvezo, katere središče je bila Srbija in ki se je postavila na ški ekspanziji proti Aziji, je bilo razbiti.

Nadalje so se slovanski narodi v Avstriji ravno vsled balkanske vojne jako ojačili ter se vedno bolj upirali vsenemškim težnjam. Nastala je nevarnost, da dobijo večino in da odtrgajo Avstrijo od Nemčije. Zadnji hip je bil, da se vojska hitro napove.

Vojska se je res napovedala! A svet je čuden! Nemškega odrešenika nikdo ni maral. Nakrat se je ves svet združil in vrgel vsenemštvo nazaj! Nemškega boga so vsi narodi odklonili. Ves svet je delal, se vojskoval, umiral, samó da bi nemštvo premagali. In premagali so ga! — Strašna je bila kazen za to prevzetnost! Pravi stari Bog se je dvignil ter treščil nemškega malika na tla! Še nikdar ni poznala zgodovina tako velikansko zmago, tako strašen poraz. Vdati so se morali Nemci in Turki in Bolgari na milost in nemilost. Sprejeti so morali vse pogoje, oddati orožje, zgubili so vse vojne ladje, ves pangermanizem se je zgrudil v prah in pepel, njegovi sledovi so solze in razvaline, in milijone grobov, sirot, vdov, pohabljenec in neznosna bremena dolgov!

Za to velenemštvo, zdrobljeno in uničeno in v prah ponižano, naj mi glasujemo pri plebiscitu?

4. Nemška kultura.

Nemci pravijo: „Karavanke naj bodo meja med balkanskim barbarstvom in nemško kulturo.“ „Jugoslovani so barbari, so Makedonci“, njihova država je država zamorskih sužnjev! Pogodbe jim niso svete! Nemci imajo evropsko kulturo! Nastopajo za pravico in resnico! Njihova čast je neomadeževana, Nemci so višek, so esenca kulture!

Poglejmo enkrat tej nemški kulturi jasno v obraz. Kaj je nemška kultura? Kaj so njene dobrote za človeštvo?

Tudi glede nemške kulture ima svet svoje posebne nazore. Gotovi angleški časopisi so stalno imenovali Nemce sploh samo Hune (najdivji narod). Pa poglejmo, kako so Nemci, ki so rekli, da so od Boga poslani, da prekvasijo svet, nosili kulturo drugim narodom. V svoje največje začudenje sem izvedel že med vojno kot vojni kurat od židov v Bukovini, nadalje od Poljakov, Rumunov in Ukrajincev, da so najbolj divjali na domači avstrijski zemlji Nemci. Rusi so bili, čeprav so prišli kot sovražniki, pravi angeli proti njim.

Kaj pa je pravzaprav kultura? So to morda velike hiše, bogastvo, tovarne, kratke hlače in zelene nogavice, cviker, avtomobili, nemški jezik? — Kultura pomenja pravo vsestransko izobrazbo

gove volje, ovek, ki je

Ježus Kri-

stus. Kaj je bil kulturni program njegov? „To, česar ne želite, da vam drugi store, tega vi ne storite svojemu bližnjemu!“ Blagost in plemenitost srca, to je prvi pogoj vse kulture. Radi tega pogani niso imeli prave kulture, ker jim je manjkalo blagočutnosti srca. Sv. Pavel pravi, da je bistvo poganstva brezsrčnost in trdost in krutost.

Program za nemško kulturo je objavil cesar Viljem II. v pismu, ki ga je naslovil prve dni vojske na avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Tam pravi: „Trebalo je uničiti vse v krvi in ognju. Zaklati može, žene, otroke, starce, porušiti hiše, niti drevo ne sme ostati po koncu; na ta način bo konec vojske pred dvema meseci.“

Dragi Slovenci! Tu v Franciji sem videl na lastne oči in čul na lastna ušesa, kako so Nemci to povelje izvršili. Bil sem tudi v Belgiji. Odkrito vam priznam, da je za mene velika tajnost, zakaj je Bog nekaj tako strašnega pripustil!

To, kar je značilno: Rop, opustošenje, umori, požigi, laž in kriva prisega, posiljenje ženskega spola so Nemci proglasili za svoj opravičeni način vojskovanja.

Severna Francija je štela sedem milijonov ljudi, je bila ena najbogatejših dežel sveta. Kaj je sedaj? Mislite si deželo, ki je desetkrat tako velika kakor je Koroška. Na tej zemlji mesto za mestom, sama krasna polja in lepi vrtovi, tovarna za tovarno. In zdaj je tam smrt, puščava, gnoloba in trohnoba. Na tisoče in tisoče hiš požganih, drevesa izruvana, tovarne opustošene. Cerkve, o te nebeško lepe stavbe, ki so jih zidali pobožni praočetje skozi stoletja, so sedaj požgane, pobite, oskrunjene. Stal sem v najlepši katedrali Francije, v Reimsu. Haška pogodba prepove uničevati cerkve, a Nemci teptajo pogodbe z nogami. Samo zidovi štrlijo v zrak, kipi na tleh, slikana okna potruljena, krasni oboki podrti in razdrobljeni. Nemški general von Heeringen, ki je to storil, je izjavil: „Nemška kri je več vredna kot francoske prazne stavbe.“

Denar za vojno so iztiskali Nemci iz ljudstva tako-le: Mestom so nalagali denarne kazni. Mesto Charleroi n. pr. je moralo plačati deset milijonov frankov, Antwerpen 40 milijonov, Bruselj 50 milijonov, malo mesto Wavre tri milijone itd. Mesto, ki ni takoj spravilo tega denarja vkup, je bilo takoj celo zažgano. — Nemci so one kraje, katere so imeli zasedene, oropali do nagega ter poslali vse v Nemčijo. Tako je bilo n. pr. samo v mali provinci Brabant 15.000 hiš popolnoma izpraznjenih.

Stole, zofe, mize, postelje, perilo, ure, omare, glasovire, poljedelske stroje, živino, vrata, okna, posode, vse je romalo v Nemčijo. Česar niso mogli odnesti, so pobili, potruli. Tako n. pr. zrcala, slike, okraske itd. Isto so napravili v Srbiji, Rumuniji in v Italiji. Nemčija je ustvarila posebni urad „Kriegsbeuteamt“, ki je ta rop natančno organiziral.

Požganih je bilo v provinci Liège 3444 hiš, v Namurju 5243, v Antwerpnu 3553, v Brabantu 5833, v Luksemburgu nad 3000, skupaj 20.000 hiš. V Gerbweileru stoji n. pr. od 475 hiš samo še 20!

Pijančevanje nemškega vojaštva je bilo strašno. Že Tacit je povedal, da se Nemci, kadar se ne vojskujejo, vdajajo strašnemu pijančevanju. V starih nemških nebesih, tako pripovedujejo njihove bajke, pijejo nemški padli junaki iz lobanj svojih sovražnikov. Saj je še Luter izjavil, da kdor ne ljubi ženske, vina in petja, je glupec celo svoje življenje. — Tako so izpraznili Nemci vse vinske kleti Belgije in Francije in pili, pili, pili... General Fabricij, 14. badenski kor, izjavlja: „Vzeli smo v Baccaratu več kot 100.000 steklenic!“

In ravnanje z ljudmi! Samo l. 1914. so deportirali Nemci okrog 14.000 Belgijcev civilnega prebivalstva v Nemčijo. Leta 1916. iz mesta Liège okrog 21.000. Aprila 1916 25.000 Francozov iz severne Francije, in sicer dekleta, otroke, žene in moške. Pri tem so ločili otroke in dekleta od svojih starišev. Šli so ti reveži brez vsega od doma. Vlekli so jih in gnali od mesta do mesta. Vojaki so jih tepli s puškinimi kopiti in jih pitali s „Schweinehundem, Lumpen“. Natlačili so jih v živinske vagone, da so komaj mogli stati v gneči, vozili so se 2, 3 do 4 dni v nemške jetniške tabore. Med tem časom so jim dali enkrat do dvakrat kos kruha, večkrat nič vode za piti.

199 ljudi so vlekli v Nemčijo iz vasi Fincceny v Franciji. Vozili so se 4 dni in 4 noči. Za hrano so jim dali enkrat kos kruha po 100 gramov. Trije so, gnani od lakote, enkrat skušali dobiti na cesti kaj za jesti; bili so s sabljami na tla pobiti in usmrčeni.

Pogostoma so Nemci gnali revne žene in otroke pred sabo proti sovražnikom, da bi bili

zavarovani. Pri Flérou v Belgiji so zvezali 300 civilnih oseb vkup ter jih gnali pred sabo proti sovražnem ognju. — V Dinant drugih 300, v Tamines spet 800! Te reveže so pa Nemci še prisilili, da so morali kričati: „Živela Nemčija!“

Bavarski oficir Eberlein piše v „Münchener Neueste Nachrichten“: „Posadili smo tri ljudi na stole sredi ceste (proti sovražnem ognju). Prosijo usmiljenja, a puškina kopita jih spravijo do pokorščine. Vsedli so se na cesto. Koliko trepetajočih molitev so molili, ne vem, a njihove roke so bile krčevito sklenjene k molitvi. Človek postane polagoma strašno trdosrčen.“

Umori: V Visé so ustrelili 375 civilnih oseb, 19. avgusta 1914 v Aershofu okrog 150; kar ni bilo mrtvih, so jih z bajoneti usmrtili. — V Luvènu 210, v Lebbecke 25, v Dinantu 606. V Surice so ustrelili 18 moških pred očmi njihovih žen in hčerk. Ko so nekateri še migali, so jih ubili s puškinimi kopiti.

Najstrašnejše je bilo v Tamines. 22. avgusta so zbrali Nemci 450 civilnih oseb pred cerkvijo in so streljali na nje. A ker to ni šlo naglo od rok, so postavili strojno puško. Nekateri so še vstajali, a nova salva jih vrže na tla. Končno so vojaki z bajoneti, s škornjami in puškinimi kopiti one, ki so še dihali, prebodli, teptali in razklali, da je bilo vse mrtvo. Bilo je ubitih v Brabantu 839 oseb, v Heinautu 351, v Liège 1032, v Luksemburgu 575, v Namurju 1545, skupno približno 5000. To vse v tisti Belgiji, ki jo je Nemčija napadla proti danim besedi!

Dvakrat (l. 1831. in 1839) je Nemčija podpisala pogodbo, da hoče spoštovati in celo jamčiti nedotaknjenost Belgije. In zdaj je stala Belgija tu, razmesarjena, opustošena, požgana, s krvjo oblita.

V noči od 18. do 19. avgusta so obkolili Nemci vas Saint-Maurice ter so jo zažgali na vseh straneh. Ne moški, ne ženska, ne otrok ni smel iz hiš in iz vasi. Bilo je vse skupaj zažgano. Ves svet je to obsodil! Belgijski škofje, kardinal Mercier, škof Heylen, so to ožigali pred vsem svetom. Nemška besnost, poživljena podivjanost se ne da tajiti. Kri teh nedolžnih žrtev, ki so imeli samo ta greh, da so ljubili svojo domovino, je vpila noč in dan k nebesom in večni, pravični Bog je to prošnjo ulišal in je kaznoval to nemško kulturo.

Toda ni dosti tega. Nemci se veselijo nad solzami svojih žrtev. Pred smrtjo jih mučijo. Igrali so se s svojimi žrtvami, kakor mačka z miško. V Liège pustijo svoje žrtve poklekati, namerijo na nje puške, potem izbruhnejo v smeh, rekoč: To pot še ne bo. Pustijo jih spet vstati. V Jumetu silijo pet moških in pet žensk najprej izkopati svoj lasten grob. Neki častnik zakliče: „Poglejte še enkrat zadnjikrat vašo lepo domovino.“ Potem jih še le ustrelijo.

Nasilstva proti ženskemu spolu so se dogajala grozna. Vstavlja se mi pero, gnusi se mi beseda, a biti mora: nemško kulturo je treba slikati do konca.

Da so nemški vojaki posilili nešteto žensk, starih in mladih, omoženih in devic, tega niti ni treba omeniti. A da so zraven posuroveli nad zverino, to nam kaže, v kakšne globine in brezdna je padla nemška kultura.

V Corbeck Loo je posililo omoženo žensko (22 let) pet nemških vojakov zaporedoma. V Aerschotu mlado dekle 18 nemških vojakov zaporedoma in sicer pred očmi njenega očeta, ki je bil zraven zezan. V Beton-Razoches gospo pred svojo triletno hčerko. V Saint-Denis les Rebaix neko gospo pred svojo osemletno hčerko. V Bèzu-Saint Germain posilita dva kolesarja trinajstletno deklico. V Lonpy le Chateau posilijo Nemci staro gospodično 71 let, eno ženo 44 let in njeni dve hčerki po 13 in 8 let. Takih slučajev bi se dalo pomnožiti. Pristavimo še, da so Nemci mnogokrat ženske, ki so jih posilili, potem umorili.

Tako je v Wachertzell sedem vojakov eno žensko zaporedoma posililo, nato so jo usmrtili. V Revigny so eni ženski odrezali prsi in desno roko, njeni mali 11letni hčerki eno nogo. 30. avgusta 1914 je patrolja huzarjev se zabavala s tem, da je streljala na 74letno Katarino van Kerkove kakor na tarčo, ampak tako, da jo niso hitro usmrtili. En strel ji odtrga desno roko, drugi strel ji raztrga lice.

Navedli smo iz Belgije in Francije samo nekaj zgledov, omeniti moram ob koncu še postopanje Nemcev in Avstrijcev v Srbiji.

Že leta 1909. so sklenili Nemci, da mora Srbija izginiti, ker je bila vsenemškemu pohodu proti Aziji na potu. Jaz nisem mogel nikdar razumeti, zakaj so Nemci širili po svojem časopisju tako besno sovraštvo proti Srbiji. Srbe so Nemci slikali kot cigane, kot razbojnike, morilce, kot izvržek človeštva. Cela Avstrija je bila več ali

manj zastrupljena s tem več ali manj nerazumljivim sovraštvom proti Srbom. V vojski pa je nemško-avstrijska vlada sklenila srbski narod dobesedno iztebiti. Pred seboj imam slike, fotografije, protokole, uradne spise, ki kažejo, kako so Nemci razširili v Srbiji svojo kulturo. Tako sovraštvo, tako divjanje mora priti samo iz pekla, samo satan more vdihniti tako peklensko zlobnost.

Odgovorna za vse, kar se je zgodilo v Srbiji, ste avstrijska in nemška vlada in armada. Najvišji peveljniki avstrijske in nemške armade so zapovedali že avgusta 1914 svojim vojakom, da morajo ravnati s srbskim prebivalstvom z največjo trdostjo in z največjo strogostjo.

1. V velikih masah se je srbsko moško prebivalstvo spravilo iz Srbije na italijansko fronto, kjer so jih nalašč izpostavili ognju italijanskih topov.

8000 srbskih deklic je bilo izročeni Turkom, da so jih razdelili med turške paše kot prilježnice.

Cela Srbija se je dobesedno izropala. Daleko največji roparji so bili Nemci. Nemci niso samo navadne hiše oropali, ampak so vzeli n. pr. v Prištini, kjer je bil Nemec Hartmann za poveljnika, celo postelje iz bolnišnice, težko ranjeni so bili vrženi kratkomalo na cesto. Neštevilno vlakov z vsem pohištvo, orodjem (stole, mize, postelje, perilo, preproge, posoda, zrcala, obleke itd.) so romale v Nemčijo. Kar niso mogli Nemci odtrgati in odnesti, so zažgali ali pa onečedili. Za Nemci je povsod bil ogenj, smrt, opustošenje, smrad in trohnoba. Zgodilo se je v več krajih — oprostite, da moram tudi to povedati — da so Nemci opravili svojo človeško potrebo v najlepših posodah kake bogate hiše in to postavili kot znamenje svoje kulture na mizo.

2. Umori. Avstrijci so samo meseca avgusta in septembra 1914, ko so imeli zasedenih nekaj srbskih okrajev (Šabac, Jadar, Mačva), umorili okrog 3000 do 4000 civilnih oseb! — V vasi Šor so zvezali avstrijski vojaki tri srbske starčke (nad 60 let) in mladega, 13letnega fanta vkup ter jih postavili tako zvezane ob zid hiše, ki so jo zažgali. Starčku Jivko Spasojevič so odrezali nos in ušesa in potem ga umorili. Ravno tako Savko Ivanovič in Ivanu Alimpič. Bošku Kovačević (56 let) so odrezali obe roki in mu potem izbili zobe.

16letni Mihajlo Tarlanovič je bil 16krat preboden z bajonetom. V Lešnici so 109 ljudi v starosti od 8 do 80 let zvezali skupaj, jih obdali z bodečo žico in postavili ob rob 20 metrov dolgega groba. Potem so oddali eno salvo iz pušk na nje in cela vrsta je padla v grob. Vojaki so pa takoj vse zasuli z zemljo, ne da bi pogledali, če je še kak živ med njimi.

V Krivaji, na levem bregu Jadara, se je nudil 26. avgusta 1914, ko so Srbi prepodili Avstrijce, sledeči prizor: 15 deklic, žensk in moških, je ležalo mrtvih na tleh, drug k drugemu zvezani. Bili so prebodeni od bajonetov in večina ni imela več zob. Zobovi so bili raztreseni po tleh in pri deklah se je poznalo, da so bile posiljene. Vse srbske vasi so bile polne vislic. Avstrijci so sami pustili o tem svoje spomine. V zabavo so se namreč dali z obešenci avstrijski oficirji in vojaki prej fotografirati in so pošiljali potem te slike kot razglednice po pošti v Avstrijo. Na teh slikah se oficirji in vojaki dostikrat smeji, dočim se žrtve vijejo v smrtnem boju.

Vsi narodi imajo spoštovanje pred smrtjo, če je tudi umrli najhujši zločinec, nemška kultura tega spoštovanja ne pozna.

Na slikah prisostvujejo obešenim večkrat tudi ženske in znan je en slučaj, da je vlačuga avstrijskega častnika prosila, da bi mogla videti, kako se obeša. Seveda se je tej prošnji ugodilo.

3. Nasilstvo proti ženskam. Nebroj je izpovedi, da so Nemci in Avstrijci po srbskih vaseh ženske posiljevali in oskrnjevali. Vsa mlada dekleta so bila posiljena, preden so jih usmrtili. Najbolj je to razburilo Turke.

Turki v Prištini so ubili več nemških častnikov in podčastnikov avstrijske armade, ker so bile njih žene posiljene.

V Šabacu so zaprli Avstrijci vse ženske v hotelu Evropa in ponoči so vlekli mlada dekleta pri nogah in pri lasih iz sob ter jih posilili.

Vnebovpijoč slučaj se je zgodil v Bastave. Ob bližanju Avstrijcev so zbežale vse ženske in vsi otroci, samo dve starki (65 in 70 let) sta ostali, ker sta bili na bolniški postelji. Toda avstrijski vojaki so ju najprej zlorabili in potem ju razmesarili, jima odrezali prsi in jih zaklali z bajoneti in noži.

V Šabacu v Srbiji so oficirji v cerkvi posilili mlada dekleta.

Dosti je, sklenem! Vi, Nemci, se upate priti k nam v imenu kulture? Vse lahko pravite, da ste: močni, iznajdljivi, pogumni, imate velika mesta, imeli ste veliko bogastvo, velike tovarne, veliko šol, imate veliko orožja, veliko vojakov in generalov — saj je vendar vojska narodna in-

dustrija Prusije! Imate velike reke, velike gore in prostrane poljane — vse to se bahate, da imate, a eno, samo eno ste zgubili: to je, prava velika krščanska kultura! Ne, te nimate! Ne vzemite te svete besede v vaša umazana usta, vi to besedo s tem samo oskrunite. Prav je rekel te dni nemški general Hartmann: Zasluzili smo sami, da nam cel svet pljune v obraz!

O tej kulturi je izrekel ves svet strašno sodbo. Prišli so Francozi in Angleži, Amerikanci in Italijani, Rusi, Rumuni in Srbi, prišli so Portugalci, Kanadci in Avstralci, prišli so Arabci v turbanih, Kitajci s kitami, Japonci in Indijci, prišli so končno Singalezi, Malgaši iz Afrike, Malaji iz Siama in Anamiti iz Tonkina, prišli so zamorci in culukafri iz Avstralije in oceanskih otokov in so to nemško kulturo vrgli nazaj in so jo poteptali v prah in strašno kaznovali! Imenovali so jo barbarstvo najnižje vrste in krstili so vas za Hune. In to vašo kulturo ponujate zdaj nam, koroškimi Slovencem? Za to kulturo naj glasujemo pri koroškem plebiscitu?! Nikdar ne!

Dragi rojaki!

Na štiri velika vprašanja bode te torej odgovorili pri plebiscitu:

1. Hočete se postaviti na stran zmagovalne antante ali premagane Nemčije?
2. Hočete že enkrat imeti konec narodnega prepira in hujskanja od strani Nemcev?
3. Hočete se podati spet pod vsenemštvo, ki je ves svet spremenilo v požar in vojno?
4. Hočete pohvaliti in odobriti nemško kulturo?

Berem in čujem, da vam pravi nemška propaganda: Gre za to pri plebiscitu, da ostanejo Korošci skupaj! Dragi Korošci! V Parizu vidimo to boljše in tudi boljše vemo. Bojite se morda, če pridete k Jugoslaviji, da bi ne mogli v Celovec voziti drva, mleko, jajca, žito, seno in živino? To vprašanje bom vam zelo kratko in jasno razložil. Slovenci bodo prodajali in kupovali v Celovcu in Beljaku, kakor bodo hoteli in kadar bodo hoteli. Zakaj? To ni odvisno od Beljačanov in Celovčanov, ampak od višjih oblasti. Za to se je poskrbelo in se bode. Na celem svetu je med državami ob mejah takozvani obmejni promet v navadi in Celovec bo prosil našo državo in naše kmete, da pripeljejo v Celovec.

Jaz si namreč ne morem misliti, da bi mogel katerikoli kmet ali kmetica v Radišah, Vetrinju, Žihpoljah, Grabštajnu, Žrelcu itd. glasovati za Avstrijo, če mu pravim sledeče: Ako bode v Jugoslaviji, bode komandirali vi, prodali bode kakor in kdaj in kar bode hoteli, in cene bode vi narekovali! Ako pa bode v Avstriji, vas živi krst ne bo vprašal, kaj vi mislite, ampak se vam bo kratkomalo vzelo! Ako bode v Jugoslaviji, bode kupovali v Celovcu z dinarji — saj veste dobro, kaj to pomeni —; ako bode v Avstriji, se vam bo plačala vaša živina in vaše žito v avstrijskih kronah in sicer tako, kakor bo vlada to diktirala.

Nemci in nemškutarji imajo pri plebiscitu dva patrona:

Kajna ubilalca in Judeža izdajalca!

Hladno kri!

Koroške plebiscitne predpriprave bi se ne bile v takšni meri skomplicirale, ako bi imeli opravka z normalnim nasprotnikom. Koroško nemštvo pa je postalo že pred meseci čisto patološki pojav in se oklenilo politike k vešalom obsojenega delinkventa, ki v svoji razdiralni maniji posega po sredstvih, katerih bi se sramovalo sleherni ljudstvo na svetu. Patološki pa ni samo nemški „Verfolgungswahn“, še večja absurdnost je njihovo pobratimstvo z Italijani.

Da, Italijani so poslednji trumf! Z zavlačevanjem ni šlo, naši ljudje se niso dali sprovočirati, Jugoslovani so izvršili vse pogoje za izvršitev plebiscita, gromade cene moke, sladkorja in petroleja nimajo na Slovence nobene privlačnosti, skratka, preostane edino sredstvo: s pobratimom Italijanom izzvati, naj stane kar hoče, nemire in vstvariti položaj po želji germanske ropazelnosti.

Pojem politične morale ostane, kakor izgleda, še do nedoglednih časov teorem dobrodušnih človekoljubov, vsekakor pa obstajajo tudi gotove meje politične nesramnosti, katerih se čuva narod, ki ima zrnice samospoštovanja v sebi. Kam je n. pr. pribiti dejstvo, da se italijanski vojaški člani mednarodne komisije, čije javne izjave pre-

kipevajo od izrazov nepristranosti in pravičnosti, mešajo s tako marljivo vnemo v civilni obleki med množice, ter izzivajo s starimi, po vsem svetu tako znanimi praktikami? In kam je pribiti dejstvo, da pošiljajo Nemci k takšnim prilikam svoje pretepaške izvedence, ki po možnosti provocirajo kakšen umeten „incident“, ki bi končno vendar mogel prizvati na plebiscitno ozemlje zavezniško — italijansko vojaštvo.

Slovenska javnost! Koroški Nemci bodo poslali do 10. oktobra najnesramnejšo brutalnost na plan.

Ampak mir in hladno kri! Svobodni in častni plebiscit, to je naša zmaga. Koroško ljudstvo si bo gotovo ohranilo svojo razsodnost. Kar je potrebno, je to, da ostane složna vsa Slovenija in Jugoslavija proti poslednjim trumfem nemškega terorja. V zadnjem trenutku naj najde salus publica našo javnost v eni enotni falangi, da odbijemo one štiri pohlepne roke, ki se v združeni „sveti sebičnosti“ stegujejo po Korotanu in po Gorenjski.

Glasovanje.

Nemške nakane. Da bodo Nemci vse poskušali, da ulovijo več glasov, je znano. Saj jih poznamo, te naše stoletne narodne sovražnike. Zgodilo bi se lahko, da ponaredijo kak slovenski list, recimo „Mir“, „Korošca“ ali katerega drugega. Zato pozor!

➡ Glasovne legitimacije pobirajo

Nemci in nemškutarji ponekod na-

šincem. Nihče nima pravice, jemati

legitimacije. Naznanite take ljudi

pristojni oblasti! Priskrbite si druge

legitimacije!

➡ Ne verjemite, če bodo Nemci

raztrosili vest, da je dan glasovanja

preložen na poznejši čas! S tem vas

hočejo doma obdržati, da ne bi bilo

toliko slovenskih glasov, ki bodo

pokopali oblast Nemcev in nemšku-

tarjev.

➡ Vsi gremo glasovat! ➡

Dnevne vesti.

Pogreb Petra Karbuna. Zvesto je branil našo koroško domovino naš Peter. Z veseljem je opravljal službo. V nedeljo, dne 26. septembra, so ga hudobneži napadli, vrgli na tla in ga ubili v Malem Šent Vidu. To je sad nemške celovške hujskarije, to je sad tiste hvalisane nemške kulture, ki je v vojski na sličen način delala, morila, ubijala, obešala in ropala. To je sad tistih ljudi, ki so nas hoteli izobraževati, to je sad nemške vzgoje. Roka pravice ni dosegla ubijalca, ker je zbežal v Nemško Avstrijo. Nekaj soudeležencev pa je pod ključem pri okrajnem sodišču v Velikovu. Časten in lep je bil pogreb našega Petra. Umrl je v šentrupertski fari, zato je bil tudi v Šent Rupertu pri Velikovu pokopan. Krsta, v kateri je ležal mrtev Peter, je bila ovita in obšuta z vencu in rožami, ki so jih prinesla naša vrla zavedna slovenska dekleta. In dehtele so rože in padalo je cvetje v grob. — Veliko, veliko ljudstva se je zbralo, da spremi junaka na zadnji poti. Na lepem mrtvaškem vozu so peljali krsto z mestnega pokopališča na pokopališče v Šent Rupert in velikansko število ljudstva je spremljalo dragega Petra na zadnji poti. V slovo so mu velikovski pevci zapeli: „Vigred se poyrne“, narodna, harmoniziral Dev, ter F. S. Vilharjevo: „Počivaj sladko“. Narodni poslanec Fr. Smodej pa mu je govoril lep nagrobni govor. Vsi, ki smo videli ta veličasten pogreb, ki je bil obenem tiha in dostojna manifestacija, smo sklenili, da napremo vse sile, da bomo 10. oktobra maščevali z belo glasovnico smrt dragega nam Petra, ki naj počiva v miru in v Bogu. Sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

Baron Helldorf obsojen na 50.000 K.

Baron Helldorf, ki ne pozna nobenih manir in misli, da še živi v rajni Avstriji, v kateri so smeli baroni z navadnim človekom delati kakor svinja z mehkom, je bil obsojen na 50.000 kron kazni ali pa pet dni zapora, ker je razžalil kmetskega fanta.

Zagovarjati ga je hotel dr. Siegfried Knappitsch, to je tisti Knappitsch, ki je dregnul ali žoknil ali sunil na zborovanju na Dunaju soc. demokratskega govornika Leuthnerja. V Celovcu delajo nemški socialisti z baroni in grofi, Ironija! Proletarec naj bi glasoval za barone!

Pravoslavje ali protestantizem? Že dalj časa čitamo skoro dan za dnem po celovških listih cvetke, ki rastejo v glavi Paulitschevi in Lacknerjevi. Med drugimi budalostmi, ki jih ta dva nemška korenjaka rabita za agitacijo, je tudi gobeždanje, češ, da bi bil katolicizem koroških Slovencev, če bi prišli pod Jugoslavijo, ogrožen po pravoslavju. Tudi na take brezmišelnice limanice love celovski časnikarji kaline. Pravoslavstvo ne ogroža katoličanstva in katoličanstvo ne ogroža pravoslavja. A nekaj drugega vprašamo: Zakaj vendar gospod Lakner s takim apetitom poroča o prestopih koroško-zvestih rojakov v protestantizem? Zakaj je s takim užitek konstatiral, da je menda ravno letos prestopilo okrog 160 Korošcev (od teh Celovčanov 79) v Lutrovo vero? Vemo pač, zakaj to! Povesod vidite, g. Lackner, v Karavankah zid, ne vidite ga pa, če služi to za Vaše sofizme in zlobno zavijanje. Mi čisto dobro vemo, da od pravoslavja ne preti katoličanstvu nikaka nevarnost, vemo pa tudi, da katoličanstvo ne bo trpelo nikake škode, če prestopite v protestantizem Vi in vsi drugi koroški vsenemci. Na eni strani ne bo dobička, na drugi strani ne bo škode.

Svetovnoznanane so laži koroških nem-

čurjev. Bralci „Mira“ se še dobro spominjajo na „vruga“, kako smo ga v Črni ubili. Ta nemčurska laž se je širila kot kuga po vseh nemških listih cele Evrope in celo po Ameriki. Toda razumni ljudje dobro poznajo koroške nemške lažnjivce in začeli so se brigati za resnico. Podpisani sem prejel od sledečih oseb iz raznih krajev vprašanja, da naj odgovorim. Prvi dopis je došel od župnega urada: St. Anton in der Jassnitz, Nied. Österr. — Nižje Avstrijsko; drugi od bogoslovskega profesorja dr. Kaufmanna v Badenu v Švici; tretji od Janeza Furtnerja, spirituala v Vöklabrucku na Zg. Avstrijskem; četrti od Jožefa Böhm, zasebnika v Gröditzu v Šleziji; peti od duhovniškega obrambnega društva „Pax“ na Dunaju, na katero društvo je došlo več dopisov v tej zadevi iz Nemčije; in pred kratkim je došlo iz Amerike pismo od Jožefa Kerna, ki tudi povprašuje o ubitem vrugu. Tako se je šel lažnjivi nemčurski vrug ponujat takorekoč po celem svetu. Toda resnica mu je sledila povesod za petami. Na vse strani sem odgovarjal in pošiljal popravke, kar je doseglo tudi uspehe. Tako so torej nesramne laži koroških nemčurjev sedaj po celem svetu znane in razkrinkane. Slovenci in Slovenke v glasovalnem ozemlju, spomnite se dne 10. oktobra vselej lažnjivega nemčurskega vruga in ubite ga z belimi glasovnicami tudi v con A, kakor smo ga za vselej ubili v Mežiški dolini, da si bomo čez visoko Peco podali roke kot svobodni Jugoslovani!

Josip Dobrovč, župnik v Črni.

Zaslepljenim nemčurjem! Z Dunaja mi piše dne 22. sept. 1920 gospa M. H. med drugim tudi sledeče: „Vielleicht wird es jetzt doch besser, wenn D.-Ö. sich an Jugoslavien anschließt; und möchte auch viel besser sein. Es ist schrecklich, wie teuer hier alles ist.“ Slovensko: „Morebiti bo sedaj vendar boljše, če se N. Avstrija nasloni na Jugoslavijo; in bi tudi bilo veliko boljše. To je strašno, kako je tukaj vse drago.“ Tako torej Dunajčanke mislijo. Naši nemčurji pa še vedno tiščijo pod spufano Avstrijo. J. D.

Ne verjemite, da se drugače

glasuje, kakor je razglašeno

v 10. razglasu!

Poučite ljudstvo o načinu

glasovanja!

Dopisi.

Velikovski okraj.

v Ruda. (Nemška agrarna reforma.)

Kako si mislijo Nemci agrarno reformo, smo videli lani. Helldorfa so pustili lepo pri pokoju in — delili so farovski grunt. Kakor lani, imajo tudi letos svoj plan za svojo agrarno reformo, kako bodo delili. Na Gorenčah dobi Klavber grofijo Škavdarnik, Ehart dve grofiji in sicer Kužnik in Fördank, Mežnar dobi last barona Liendlna, Radar dobi grad Haberl, Kozel graščino Hartl in letovišče Rebavdl, Rogac dobi graščino Sturm, Žovnar zadnje, kar mu je na poti okoli njegove hiše: farovž itd. itd. Ubogemu bajtarju Helldorfu pa pustijo njegovo revščino, vsaj tak ni kaj vredna.

v **Železna Kapla.** (Hey iz Št. Lipša je „strašil“ pri nas.) Razen drugih zanimivosti, ki smo jih preteklo nedeljo v Železni Kapli doživeli, je bila tudi prikazen ferboltarja Heya, ki je naročil svojim drvarjem, naj pridejo na „veliki“ nemški shod v Železno Kaplo. Sicer so tisti drvarji firme Hey našim Gorjancem že izza časa nemških folkverovcev dobro znani. Tudi njih komandant Hey je prišel. Ali — auweh! Miške so se ujele! Živinskega grofa Šumya in ferbolterja Heyja naši Gorjanci že na 30 kilometrov vohajo. Zato jo je Schumy hitro potegnil v cono B in obljubil, da pride šele k svetim trem kraljem v Železno Kaplo — zloglasni Hey je pa imel preveč kosmato vest in je poslal svojega furmana s praznim vozom domov — on sam pa se je skrival do pondeljka pri Oberdorferju za durmi, ker je imel preveč strahu pred onimi ženskami, katerim so svoj čas Heyjevi forštnarji zabranjevali črnice in maline nabirati. 10. oktobra bo pa hoo-rrruk odnesel iz cone A vse nemške ferboltarje in podrepnike Schumyjeve. Juhu!

v **Škocijan v Podjuni.** Vkljub vsem nemškim agitacijam in podkupovanjem ostane naše ljudstvo v ogromni večini neomajano in zavedno; izjemo dela le nekaj neznačajnejšev, katerih že prej nismo šteli med naše vrste. Lahko rečemo, da nam nemško podkupovanje in Judežev sladkor ni škodoval. Saj vemo, da je to zadnje, kar so nam Nemci dali in še to so si sami pritrkali, kar bi boljše naredili, če bi razdelili med celovške reveže. Ponosni smo lahko, da imamo značaje, trdne in neomahljive kot hrast, ljudi, ki svojega prepričanja ne prodajajo za sladkor in sol, ker vemo, da bomo vsega tega imeli v Jugoslaviji dovolj. Vprašamo vas, kar vas hoče biti Nemcev, ve prodane duše, ali imate pri vas značaje kakor mi, ko se gospodar ni dal podkupiti od nemškega agitatorja, ki mu je ponudil 5000 kron, če glasuje za Avstrijo, temveč jih je kot zaveden Slovenec ponosno odklonil. Kdo je pa pravzaprav pri nemčurjih? Ljudje, nevedni, ki ničesar ne berejo in nič ne vedo, a verjamejo vsako nesmisel, kar jim natveze nemški prerok. Najsi bo nemški letak še tako lažnjiv, oni verjamejo, ker je rekel „on“. Če bi imeli količkaj soli v glavi, bi takoj zapazili gorostasne laži. Pa saj Nemci računajo le na njih nezavednost. Pred kratkim se je nemški agitator izrazil, da so letaki le za one, ki nič ne mislijo. Pri Nemcih so oni, ki duhovnike zaničujejo, obrekujejo in jim jemljejo ugled. Vsak človek, ki še količkaj dostojno misli, je na naši strani. Za zgled, da je popolnoma v našem naravnem hotenju, da čutimo in mislimo slovensko, je pri nas mala, 2 leti stara, a duševno dobro razvita deklica, ki na klic „heil“ odgovori: „Ne, ne sme heil, živio!“ To, kar nedolžno dete s svojimi prvimi zunanji vtisi spozna za prav, to so neznačajnejši zavrgli. Pa pravica je še vedno zmagala nad lažjo in bo tudi sedaj.

v **Ruda.** (Nemška pridiga.) Naši nemčurji ne marajo za cerkev, še manj za duhovnike. Pa, ko jim teče voda v grlo, si želijo tolažbe v pridigi. Povabili so Almerja, da jim pridiga — pa ne v cerkvi. Zbrali so se vsi nemčurji, tudi edini Nemec na Rudi je bil zraven, potem radovedne ženske itd. In Almer je govoril. Po shodu sem vprašala eno ženkico, kaj so pridigali, in ta je odgovorila dobesedno: „Tak' lepo so pridigali, samo škoda, da karkaj nisem zastopila.“ Ljube ženkice, ki ste bile pri zborovanju, boste morale že gledat, da vam ostanejo domači duhovniki, drugače boste vsako nedeljo rekli: „Škoda, da karkaj nisem zastopila.“

v **Mežica.** (Zahvala.) Kat. slov. izobraževalno društvo „Peca“ v Mežici je v prid koroškega plebiscitnega sklada priredilo spevoigro „Mala pevka“. Uspeh je bila svota 1000 K, ki se jih je odposlalo društvu „Gospodarski zvon“ v zgoraj navedeni namen. K temu lepemu uspehu sta veliko pripomogla gosp. Emil Navinšek, masker dramskega in opernega gledišča, in vodstvo ljudskega odra v Ljubljani, ki sta popolnoma brezplačno posodila lasulje, oziroma kostume. Podpisani odbor si šteje v častno dolžnost, da tem potom izreka najtoplejše zahvalo g. Navinšku in vodstvu ljudskega odra za izredno, rodoljubno postrežljivost. Bog plačaj!

Odbor kat. slov. izobr. društva „Peca“ v Mežici.

v **Črna.** (Agrarna reforma.) Kar nam je Jugoslavija obljubila, to tudi sedaj izpolnjuje. Ravno kar smo sestavili volilne imenike v agrarni volilni odbor, ki bo prevzel vse delo, da se veleposestniška zemlja pravično razdeli. Tako bodo najemniki in delavci zopet prišli do svojih pravic in posesti. Po glasovanju dne 10. oktobra pa pridejo na vrsto tudi baron Helldorf, knez Rosenberg in dr.

v **Črna.** (Poroke.) V pondeljek, dne 27. sept. smo peljali pred oltar kar tri mlade pare: Lesjak Jakob, mladi Pongračič, je podal roko Ani Adamič, Plaznikovi, — Kordež Boštjan je

obljubil zvestobo Heleni Stanta, — Kos Matevž pa je zapel poročno pesem Heleni Kordež. Tako imamo letos dosedaj v naši župniji že 32 porok. Toda omenjeni parčki niso samo sebi podali roke, obljubili zvestobo in ljubezen ter se potem pri gostiji razveseljevali pri lepih slovenskih pesmih, temveč zvestobo in ljubezen so izkazali tudi bratom in sestram onstran Pece s tem, da smo zbrali za plebiscitne namene lepo svoto 325 K, ki smo jih poslali društvu „Gospodarski zvon“ v Ljubljani. Mladim zaročencem kličemo: Na mnoga leta! Bratom in sestram onstran Pece pa: Združite se z nami!

v **Št. Lipš.** (Podkupljene duše.) V našem okraju se trudijo za Nemško Avstrijo večinoma ljudje, ki nimajo še glasovalne pravice. Nemški Frauenverein iz Dobrlevasi jim je po štantni frajlici Laškolkovi poslal „šnajtihnle“, da se bodo mogli pod nosom pošteno obrisati. Glavni rogovileži, ki pošteno ljudstvo ne pustijo po noči spati, so od Nemške Avstrije kupljeni. Za danes nekaj imen: Klingerjevi publi iz Stare vasi, Raderjev in Andrejčev iz Kršne vasi. Pravijo, da jih ima Nemška Avstrija v akord-delu. Karakterja pač nimajo takšni ljudje, ki svoj slovenski materni jezik prodajajo vsak dan za 6 K spufani Avstriji. Sram naj je take Judeže. Druga imena pa prihodnjič prinesemo o slavni Zagorjanih in njih polomiji pri Rozaliji.

v **Kazaze.** (Zakaj je bil začetkom l. 1919 g. učitelj J. Fleiß odstavljen in ne prestavljen?) Krajni šolski in narodni svet sta predlagala okrajnemu šolskemu svetu v Velikovcu, naj premesti g. učitelja J. Fleiša na kak drug kraj, kjer bi se lažje mogel uživati v nove razmere, kar bi bilo le njemu v prid. Višji šolski svet pa je sklenil, da ga odstavi. Izročamo tukaj tozadevni odlok višjega šolskega sveta v Ljubljani, z dne 18. svečana 1919, šte. 2156, sine ira et studio, javnosti. Glasi se: „Krajnemu šolskemu svetu v Kazazah. Krajni šolski svet v Kazazah je v svojem opisu bivšega šolskega voditelja predlagal, da bi ga premestili, ne pa, da bi ga odstavili. Z ozirom na drugo poročilo, ki smo ga dobili o njem, pa se je odločil višji šolski svet v Ljubljani, da ga odstavi, in sicer pred vsem radi njegovega nedostatnega znanja slovenščine — usposobljenostnega izpita namreč nima, in pa tudi radi njegovega za učitelja in vzgojitelja neprimerne vedenja izven šole in radi zanemarjenja šole, ki ga je ugotovil že bivši okrajni šolski nadzornik Josip Socher (torej še v Avstriji). Ako hoče biti zopet sprejet, naj prosí sam z obljubo, da se nauči slovenščine toliko, da napravi usposobljenostni izpit, da se potruži biti trezen in sposoben v vsakem oziru. Ponočevalcev in netreznih učiteljev ne potrebujemo; po ukazu višjega šolskega sveta je vzgoja k treznosti ena glavnih nalog učiteljstva in njihova absolutna dolžnost. Pripominjam, da je sprejem vsakega učitelja brez usposobljenostnega izpita samo začasen in pogojen, zlasti če moralna kvaliteta popolnoma ne odgovarja. Sprejem je mogoč le, če se je dotičnik brezpogojno že dejansko odpoval vsakemu delovanju proti slovenstvu in naši državi. O vsem tem bi moral v prošnji doprinesiti popolnoma verodostojna dokazila. Višji šolski svet v Ljubljani.“ — Da bi se bil tedaj bivši šolski vodja oglasil pri kaki jugoslovanski šolski oblasti, bi bil morda pod v tem odloku navedenimi pogoji sprejet med jugoslovansko učiteljstvo, česar pa do sedaj ni storil. — Da so mu naredili vojaki celjskega art. polka, ko so meseca prosinca 1919 vdrli ponoči v njegovo stanovanje, veliko škodo, je žal res, in smo obsojali to tedaj in obsojamo sedaj, res pa je tudi, da je g. kapetan one vojake strogo kaznoval in ukazal g. učitelju, naj napravi podroben zapisnik vse škode. Morda bi se to ne bilo zgodilo, če bi bil g. učitelj stanoval tedaj tudi v šoli. Ali mu je polk storjeno škodo potem poravnal, ali ne, nam ni znano. Če bi je še ne bil poravnal, s tem še ni rečeno, da je tudi ne bo. Pripominjamo pa k temu tudi to in vprašamo, ali ni skoraj vsak javni nameščeneč, da, skoraj vsak človek trpel od te ali one strani v tem vojnem metežu večje ali manjšo škodo? Do sedaj pa večjih škod še nobeden ni dobil do cela povrnjenih. — To v odgovor in pojasnilo na razne govornice, ki so se lani in letos širile med prebivalstvom in na katere marsikateri ni vedel pravega odgovora. — Za krajno šolsko gerentstvo in krajevni odbor. Ulbing T., t. č. predsednik.

Boroveljski okraj.

b **Bilčovs.** V 57. številki „Mira“ se očita našemu gostilničarju Miklavžu, da je nemčur. To ni prav. Miklavž je bil vedno Slovenec. Kaj more on zato, če je Sames pri njem. Miklavž je sam že večkrat rekel, da mu je to zelo sitno in bi raje videl, da bi bil Sames kje drugje, ker se ljudje zaradi Samesa izogibljejo njegove gostilne.

Kdaj se je Miklavž še sramoval svojega materinega jezika? Kako je ono leto nastopil proti Krasniku iz Svetne vasi, ko je na veselici požarne brambe na Bistrici Krasnik zahteval, da se ne sme slovensko peti! Miklavž se je pogumno potegnil pred vsemi za pravico slovenske pesmi. Ali tako dela, kdor je nemčur? Miklavž je šel na roko slovenskim učiteljem in jugoslovanskim orožnikom, pred njegovo gostilno so bili slovenski shodi, v njegovi hiši so se vršile slovenske igre in veselice. In kak Slovenec je bil rajni oče Miklavžev! Še lani, predno se je smrtno ponesrečil, je večkrat rekel: „Kako pa moremo za Nemce glasovati, ko smo pa Slovenci!“ In Miklavževa mati, stara Mežnarca, je kot skala trdna Slovenka. In Miklavž naj bi se bil izneveril jeziku in mišljenju svojih starišev? Prepričan je, da bi kaj takega storil, o tem smo prepričani. Res je, da Sames podpihuje ljudi in hodi okoli kakor rjoveč lev, ki išče, koga bi požrl. Toda te agitacije bo kmalu konec. Samesa bo že davno veter odnesel v nemški paradiz, ko bo Miklavževa hiša še trdno stala na slovenski zemlji. Sames (pravzaprav Samec, saj je tudi slovenskega rodu, njegovi predniki so s Kranjskega — sedaj pa trosi listke z napisi: „Hinaus mit den Krainern!“) seje neslogo in nemir med nami. Trideset let se je trudil, da bi nas izneveril slovenskemu jeziku in slovenskemu narodu. Kar se mu v tridesetih letih ni posrečilo, se mu tudi sedaj ne bo. Angleški član antantne komisije mu je rekel, ko ga je prvič videl: „Sie machen keinen guten Eindruck auf mich.“ Razumljivo je torej, če je pri nas veliko razburjenje proti Samesu. Toda ni prav, če se to razburjenje obrača tudi proti Miklavžu. To je samo voda na Samesov mlin. Miklavž je pošten mož, stara korenina, tudi njegova žena je Slovenka. Ali more človek kar tako čez noč sleči svojo staro navado in mišljenje in postati nemčur? Torej Miklavž ni nemčur, ampak pošten Slovenec in upamo, da ga tudi zadnje očitanje ne bo odvrnilo od njegovega dosedanjega mišljenja.

Ne udajte se 10. okt. pijači! Ostanite trezni!

Gospodarstvo.

Zadnje tržne cene v kronah za 100 kg.

Kraj:	Pšenica:	Oves:	Ješmen:	Turščica:
Osijek	800—	200—240	400—420	360—400
Vinkovci	700—	220—230	380—400	
Ruma	720—780		360—370	320—
Pazova				
Zemun	720—750	220—240		
Sombor				300—340
Subotica	760—	220—	340—350	320—340
Novisad	760—	190—220	400—420	380—390
Beograd	800—	210—260	480—	300—340

Tržne cene v Velikovcu

v sredo, dne 29. septembra 1920.

	K	v
Goveda, za pleme, živa teža . . . kg	—	—
„ (klavna), „ „ . . . „	—	—
Prasci za rejo „ „ . . . „	28—30	—
Pšenica	9	—
Rž	8	—
Ajda	—	—
Oves	5—5	50
Maslo	70	—
Krompir	2	—
Jabolka	3	—
Hruške	2	—
Češplje	3	—
Breskve	—	—
Fizol (sveži)	—	—
Buče	—	—
Leča	—	—
Zelje (glava) . . . . . komad	—	—
Kokoši	20—25	—
Piščanci	15	—
Jajca	2	—

Listnica uredništva.

Caranthanus: Pesmi sprejeli. Lepo je, da se tudi še v Št. Janžu spominjate koroških Slovencev. Vendar pesmi še niso godne za tisk. Vadite se v obliki! Misli so krasne. Na svidenje v svobodni Koroški!

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.

Odgovorni urednik: **Otmár Mihálek**.

Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Plebiscitne in jugoslovanske
rabljene poštne znamke kupi
Žolger, Maribor, Tattenbachova ul. 18/III.